

MÓD LÁSZLÓ

„...NINCS PÁRJA
MÉNESNEK, GYOROKNAK...”
A BORFOGYASZTÁS RÍTUSAI
A PÓSA ASZTALTÁRSASÁG
PÉLDÁJÁN

A magyarországi szőlő- és borkultúra mind a mai napig kevésbé ismert és feltárt területei közé tartozik a borfogyasztás, ami rituális jelleget is ölthetett. Égető Melinda kutatásai során próbálta számba venni ezeket az alkalmakat, amelyek közül az áldomásívás általánosan elterjedtnek számított.¹ A 19. század végén a kulináris asztaltársaságok működésében a rituális borívás nem egyszer kiemelkedő szerepet töltött be, amiről időnként, mint ahogyan azt a Pósa Lajos² köré szerveződő társulat példája is bizonyítja, a korabeli sajtóorgánumok is beszámoltak. Az Arad-hegylajai szőlőbirtó-

1 Széleskörben elterjedt gyakorlatnak számított bármilyen adásvétel, egyezség néhány liter bor közös elfogyasztásával történő szimbolikus megpecsételése. Az áldomást mindig a vevő fél fizette. A nagyobb, közösen végzett munkák befejezésénél is szokásban volt egy-két hordó bor csapra verése, elfogyasztása. Az antropológiai szakirodalomban sem ismeretlenek az alkoholfogyasztás szimbolikus, rituális aspektusaira vonatkozó kutatások, amelyek az elmúlt években már a modern borkultúra kontextusában is igyekeznek értelmezni a jelenséget. (Égető 2007: 8, Charters 2006.)

2 Pósa Lajos (Radnót, 1850–Budapest, 1914) költő, újságíró. Budapesten szerzett középiskolai tanári képzést, a pedagógusi pályát azonban hamar elhagyta, és különböző újságok munkatársaként tevékenykedett. 1881-től a Szegedi Naplónál dolgozott, 1890-től pedig Budapesten az *En Újságom* című gyermeklap szerkesztői teendőit látta el. Több mint ötven kötet gyermekverse jelent meg, alkotásai közül több százat zenésített meg Dankó Pista és Lányi Géza. 1901-ben megnősült, majd anyja halálát követően feleségével együtt Radnóra költözött, ahonnan egy év elteltével visszatért a fővárosba. Munkásságának értékelésével kapcsolatban több álláspont is megfogalmazódott, a hazai gyermekirodalom megteremtésében játszott szerepét azonban senki sem vonta kétségbe. (Praznovszky: 2006. 11.)

kosok adománya nemcsak az adott közösség szemszögéből bírt jelentőséggel, hanem szépirodalmi vonatkozásai sem elhanyagolhatóak, amelyek elsősorban az alkalomra írt versek formájában jutottak kifejezésre. Az Ünnepelet tiszteletére összeállított kötetben írásom remélhetőleg újabb adalékokkal szolgálhat a borfogyasztás gyakorlatának alaposabb megismeréséhez, rituális jellegének értelmezéséhez.

A KULINÁRIS ASZTALTÁRSASÁGOK MÚLTJA

Magyarországon a 18–19. század folyamán már működtek olyan asztaltársaságok, amelyek elsősorban a szabadidő közös eltöltését állították a középpontba, miközben több fogásból álló ebédeket, vacsorákat és alkoholos italokat is fogyasztottak. A közösségek rendszerint különböző típusú vendéglátóhelyek ismert személyiségeiből szerveződtek, sajátos rítusokat, szimbólumokat illetve szabályokat alkottak meg. Egyes társaságok vezetői egy falon függő, fából készített bicskán lógó harang megszólaltatásával ítélték szimbolikusan halálra a békétlenkedő tagokat, akiknek büntetésként egy liter bort vagy egy „rundó” sört kellett fizetnie. Az ún. „örök” vagy „bujdosópohár” alja gömbölyű volt. Ha leetették, akkor felborult. Akadt olyan közösség is, melynek keretei között csak sört vagy csak bort lehetett fogyasztani. „A kedv respublikája” névre hallgató asztaltársaság például szigorúan ügyelt arra, hogy csak borkedvelőket tömörítsen, a sör ivása ezzel szemben főbenjáró bűnnek számított, amiért kizárták soraiból a vétkező tagot. Gundel Imre és Harmath Judit számos elnevezést gyűjtött össze, amelyek közül említést érdemel a *Csak Rogyásig*, a *Kandúrok*, a *Skót Iparosok*, a *Hí a Haza*, a *Cúgos Cipő* vagy éppen a *Daruszór*. (Gundel–Harmath 1982: 118–120.) Szeged több vendéglátóhelyén működtek hasonló csoportosulások, amelyek a kulináris szokások gyakorlásán túl jótékonyági tevékenységet is folytattak. A törzsasztaluknál egy lakattal felszerelt perselyt helyeztek el, ahol a hiányzásért kiszabott bírságot gyűjtötték, amelyet szegény gyermekek felruházására vagy tankönyvekkel történő ellátására fordítottak. A szegedi „Szombatosok” társasága az 1895-ben megalkotott alapszabálya szerint azzal a célkitűzéssel jött létre, hogy „a sűrűn előforduló éjjeli kimaradások bírság terhe mellett megszoríttassanak” és a „barátság ápolása által” egy „szerves compánia alakíttassék.” Néhány év elteltével ugyan a társaság feloszlott, de 1897 májusában „Szegedi Szombatosok XX. társulata” néven újjáalakult, amely az Árpád-kultusz ápolását igyekezett felvállalni. A tagok elhatározták, hogy minden évben, a szegedi Havi búcsút megelőző vasárnapon felkeresik szervezett formában a millenniumi emlékművet. 1902-ben Pusztaszeri Árpád Egyesülettel alakultak át hasonló célkitűzésekkel kiegészítve azokat az istentisztelettel egybekötött országos ünnepség megrendezésével. A szombatosoknál a kulináris szokások fontos szerepet játszottak, hiszen a több fogásos ebéd (húsok, pörkölttarhonya, sütemények, gyümölcsök) elfogyasztását követően Kátay Mihály pincéjéből származó fehér bort ittak szódavíz kíséretében. (Kovács 2006: 23–24.) Cserzy Mihály az *Öreg Szeged* című kötetében a következőképpen jellemezte szokásaikat: „Tagja az lehetett, akit a törzstagok »begolyóztak« a társaságba. Beiratási díj négy liter bor volt, amit a »büntetés borok«-kal egyetemben a tagok fogyasztották el testvériesen elosztva. Az elosztás úgy történt, hogy az elnök maga előtt sorba rakta a poharakat aszerint, ahogy a tagok ültek és zsinórmértékre teleöntögette őket. Aztán következett a »vezényszó«, mire mindenki a pohara után nyult és ivott. Ez a »kommandóra való ivás« azonban csak a

»közös« bornál történt, a többi, ami ez után következett, kinek-kinek a saját »szakállára ment«. Néha három literig is fejenkint.” (Cserzy 1922: 47–48.)

PÓSA LAJOS ASZTALTÁRSASÁGA

Az asztaltársaság létrejöttének és megszűnésének időpontját nem igazán lehet biztosan tudni, de működése alatt a magyarországi irodalmi és művészeti életre nagy hatást gyakorolt. Praznovszky Mihály Pósa Lajos munkásságáról összeállított kötetében a következőképpen jellemezte a költő, újságíró alakja köré szerveződő közösséget: „Ő tartotta össze a csapatot, s noha egy vendéglőben ülészttek, mégsem kell korhely, szélsőséges mulatásig eljutó társaságnak látnunk őket. Ettek, és ittak, cigányzenét hallgattak és énekeltek, verseket rögtönöztek, emléklapok szövegét fontolgatták, ugratáson törték a fejüket – minőségi szórakozás volt ez a javából.” (Praznovszky 2006: 134.) A kulináris szokásokra Pósa Lajos gyakorolt nagy hatást, aki a különböző fogásokon kívül a teríték összetételét is meghatározta. A tagságot főként művészek alkották, akik a fővárosban az Orient szállodában (Rákóczi út 42. sz.) tartották összejöveteleiket. A Pósa-asztal létező bútordarab volt, amely találkozási helyük egyik sarkában állt, körülötte a falon bekeretezett oklevelekkel, fényképekkel, serlegekkel és koszorúkkal. Mindegyikükhöz sajátos emlékek, történetek fűződtek, amelyek szorosan kapcsolódtak a közösség tevékenységéhez. Az asztaltársaság 1895 és 1900 között élte igazi virágkorát, amikor számos jeles művész fordult meg a „kompániában”, akik közül említést érdemel Bródy Sándor, Herczeg Ferenc, Móra Ferenc, Gárdonyi Géza, Tömörkény István, Feszty Árpád, Csók István, Hollósy Simon, Zala György vagy éppenséggel Dankó Pista. Minden jelentkezőnek felvételi vizsgát kellett tennie, amelynek az eredményétől, sikerességétől függetlenül a jelölt tagja lett a társaságnak. Amennyiben nem felelt meg az elvárásoknak, akkor az egész napi fogyasztást fedeznie kellett. (Praznovszky 2006: 132–133.)

ARAD-HEGYALJA BORAI A 19. SZÁZAD VÉGÉN

Az Aradi vagy Ménes-magyarádi borvidék egy megközelítőleg 50 km hosszúságú sávot alkot a Maros és a Fehér-Körös folyók között, a Zarándi-hegység nyugati oldalán, amihez 1893-ban 18 (Radna, Paulis, Ménes, Gyorok, Kúvin, Kovaszincz, Világos, Galsa, Muszka, Pankota, Magyarád, Agris, Aranyág, Draucz, Silingyia, Apateleak, Borosjenő, Borossebes) települést soroltak. Egyike volt azoknak a szőlőtermő vidékeknek, amelyet a filoxéra szinte teljes mértékben elpusztított, a rekonstrukció azonban olyan jól sikerült, hogy az 1900-as évek elején a kedvezőbb fekvésű hegyoldalakon parlagon hagyott területeket már alig lehetett találni. A 20. század elején a fehér fajták közül a *bakator* (ménesi rózsza), a *mustos fehér*, az *apró fehér* (*aprafer*) és az *olasz rizling*, a vörösbort adóknál a *kadarka*, újabban pedig a *cabernet* számított meghatározónak. Étkezési célra a *bakator*t használták, később azonban a *saszlák* és a *muskotályok* terjedtek el. (Mód–Simon 2012: 106.)

Az Arad-Hegyalján termelt borok közül a 19. század végén több országos ismertségre tett szert, melyek közül a magyarádi citromsárga, kellemesen savanyú, elég erős asztali bornak minősült, a ménesi vörös gránitpiros színű, zamatos, kissé fanyar, testes, nagy szesztartalommal rendelkező nedű volt. A *kadarka* kedvező években töppedő bogyóiból szűrt *ménesi aszú* különleges borféleségének számított, ami a nagyobb szőlőgazdaságokban már a 18. században is készítettek. A szőlőtermő táj elsősorban vörösborairól vált nevezetessé, amelyekről *Az Osztrák–Magyar Monarchia Írásban és Képen* című sorozat is megemlékezett. A *szalmabort* a *rózsás* nevű szőlőfajtából készítették, mégpedig szalmára kiterített vagy felaggatott fűrtökből, amelyeket a bogvázást követően januárban sajtoltak ki. Különlegességnek számított a *főtt ürmös*, amely a must besűritésével készült. A Magyarádon termett, kiváló minőségű *bakatorból* szűrt fehér bort az 1860-as évektől nagy tételben szállították az aradi vasútállomásra az egész országba, az újból termőre forduló ültetvényekről a pezsgőgyárak is szívesen vásároltak szőlőt. A vörösborok eladhatatlansága miatt a szőlőbirtokosok egy része áttért a siller készítésére, amelyet nagy mennyiségben a bánáti sváb kocsmárosoknak értékesítették. (Mód–Simon 2012: 109–110.)

Ménesi borcímke (Dr. Fülöp Mihály gyűjteményéből)

A szőlő- és borgazdálkodás modernizálásában óriási szerepet vállaló értelmiségi-polgári réteg számára Arad-hegyalja a 19. század végétől kiránduló illetve üdülőhelyként is egyre fontosabbá vált, ahogyan arra Gaál Jenő is utalt munkájában: „Csak kevesen foglalkoztak a szőlőműveléssel szakszerűen, hanem az aradi és más helyről való értelmiség, mely gyönyörű fekvésű, sokszor villaszerű (kolna) ékített szőlőkkel birt, rendesen szórakozás vagy legfeljebb mellékjövedelem szerzés végett tartotta szőlőbirtokát, a hol nyarankint, de különösen szüret tájban, egy-egy kis szünidőt kellemesen, sokszor igen vígan lehetett eltölteni.” (Gaál 1898: 245.)

A MÉNESI BOROK RITUÁLIS FOGYASZTÁSA A PÓSA ASZTALTÁRSASÁGBAN

Az asztaltársaság kitüntetett ünnepi alkalmai közé tartoztak a Lajos névnapon, azaz az augusztus 24-én tartott összejövetelek, amelyek közül az 1896-os kiemelkedő jelentőségűvé vált, ugyanis ebben az esztendőben Nikolics Döme, aradi ügyvéd³ és társai ménesi borral ajándékozták meg a tagságot. Az eseményről több sajtóorgánium, többek között az aradi és a szegedi újságok is beszámoltak. Az Aradi Közlöny a kivételes alkalomra összeállított meghívó szövegét is közölte: „A gyorok-ménesi szőlőbirtokosok nevem napjára egy hordo ménesi borral ajándékoztak meg. Ennek a hordó bornak az elfogyasztására van szerencsém meghívni, mint a Pósa-asztal rendetlen, – de boromissza tagját. A bort az »Orient« étteremben f. hó 24-én este 8 órakor kezdjük inni. Bort a bilikomba! Budapest, 1896. augusztus 10. Pósa Lajos.” (*Aradi Közlöny*. 1896. aug. 25. 4.)

Pósa Lajos verses meghívót is összeállított, amelyben a borvidék, elsősorban Ménes és Gyorok nedűit méltatta, az asztaltársaság tagjait pedig a részvételre buzdította:

„Mondtam, hogy nincs párja Ménesnek, Gyoroknak,

Legjobb orvosság a szomjas toroknak.

Akármilyen száraz a gégeitek csapja,
Megfrissül, ha Gyorok, Ménes locsolgatja.

Azt hiszem, nem is lesz, ki most otthon marad:

Köteles adóját elküldötte Arad.

Két hordót gurított Lajos estéjére,

A Pósa-Asztalnak pesti pincéjébe.

Fehér bor... piros bor... Hegyalja nedűje...

Mellé Zsinkó Pista nótás hegedűje....

Gyertek hát, barátim, mulassunk egy nagyot,

Szedjünk le az égről egy csomó csillagot!

Asztalunkra végig, hogy ragyogjon arcunk,

Száz szál gyertya helyett száz csillagot rakjunk!”

(Lőrincz 1922: 88.)

Az *Aradi Közlöny* az 1896. évi augusztus 25-ei számában a következő módon számolt be az eseményről: „Mindenik tag lemondotta a tegnapi estére kitűzött légyottját s trainirozta magát erre a nagy ivodalmi estélyére. S az este óriási mulatságot csaptak, örömeire Gyorok-Ménesnek, Pósa Lajosnak s az ország összes Lajosainak. Egy szálíg ott volt minden tag, még a vidékiek is. A szóban forgó diszhordót Nikolics Döme aradi ügyvéd adta át, talpraesett beszéd kíséretében. Tetszett a beszéd, de még jobban a bor, a melyet rögtön csapra ütöttek s kellőképp felhatványozott hangulatban elfogyasztottak.” (*Aradi Közlöny*. 1896. aug. 25. 4.)

A *Szegedi Híradó* is tudósított az alkalomról: „Lajos napja esik hónap. Ez Szegeden nem jelent annyit, mint Budapest szék- és fővárosban, ahol a Pósa asztal nagy dáridókat rendez így az elnök nevenapján. Különösen az idén nagy ez az ünnep, mert egy aradi uriember: Nikolics Döme (ugyanaz, aki Dankó Pistának házat akar csináltatni) egy hordó-alapít-

3 Nikolics Döme aktív szerepet vállalt Arad társadalmi életében és rendszeresen közölt írásokat a helyi újságokban. Szőlőbirtokkal illetve szőlőhegyi villával vagy kolnával is rendelkezett, ahova az első világháborút követően visszavonult.

ványt kreált és pedig úgy, hogy Lajos napján azt a hordót az alapítók megtöltetik hatvan liter jó fajta ménesi borral.” (*Szegedi Híradó*. 1896. aug. 25. 4.)

Lőrincz György leírásából megtudhatjuk azt, hogy az Arad-hegyaljai szőlőbirtokosok által ajándékozott hordó maga is „iparművészeti” remek volt, amelyet felvirágozva, nemzetiszínű pántlikával feldíszítve állítottak az asztal közepére. Azt is hozzáteszi visszaemlékezéseiben, hogy a borosgazdák nemcsak egy, hanem két hordó borral ajándékozták meg a társaságot, amelyek közül az egyik fehér, a másik pedig vörösbort tartalmazott. Arra sajnálatosan Lőrincz György nem utal, hogy melyik volt közülük a díszes kivitelű tárolóedény. A hordót évekig Szigeti József őrizte, aki a visszaemlékezések szerint gyakran irigykedve emlegette a következőket: „Milyen jó dolga van ennek a hordónak! Nemcsak azért, mert minden esztendőben megtelik, de főképp azért, hogy esztendőben csak egyszer van szerepe. Bezzeg, ha cserélhetnék vele!” (Lőrincz 1922: 88.)

Az asztaltársaság tagjai nemcsak a Lajos-napok alkalmával ismerkedhettek meg Arad-hegyalja nedűivel, hanem személyesen is felkeresték a szőlőtermő vidéket, ahol helyben is megkóstolhatták a borokat. A látogatásról „Ménes elfoglalása” felirattal fénykép is készült, amelyet Praznovszky Mihály *Pósa Lajos, a szelíd költő* című munkájában közzé is tett. A felvételen feltehetőleg az asztaltársaság tagjai tűnnek fel, középen Póssával, aki egy hordón ülve látható. (Praznovszky 2006: 143.)

Az esemény, azaz a bor adományozásának gesztusa alkalmi versek megírására ösztönözték az asztaltársaság tagjainak szórakoztatásában aktív szerepet vállaló Dankó Pistát, illetve a közösség vezetőjét, Pósa Lajost, akiket szoros baráti kapcsolat fűzött egymáshoz. A nótafa költeményében amellet, hogy név szerint is megemlíti Nikolics Dömét illetve a társulat fejét, szól az Arad-hegyaljai borok ihletadó jellegéről is. A ménesi hegy nedűihez az „igaz” illetve a „magyar” jelzőket társítja, ugyanakkor bibliai, Jézus életével kapcsolatos jelenetekre is utal a versben, amelyik névnapi köszöntőként is felfogható, mivel több strófa zárószóiban is feltűnik Pósa Lajos, akit különböző jókívánásokkal illetett. (Pl: „Áldjon Isten Pósa! Téged is minket is, Áldja meg ezerszer édes szülédet is!”) Pósa költeménye tulajdonképpen a borral töltött hordó dicséretét célozza, amelyet különböző tulajdonságokkal (pl: kedvderítő, szomjat oltó stb.) ruházott fel. Arad-hegyalja, azaz a termőtáj jellegzetességeit szembe állítja saját világával, a bor minőségét pedig a kocsmárosok által kimért, „bűnövelő rongy” italkkal. A negyedik strófában Pósa Lajos a hordót arra próbálja ösztönözni, hogy kiürülését követően térjen vissza a borvidékre, majd borral telve guruljon ismét vissza a fővárosba. Dankó költeményéhez hasonlóan Pósanál is feltűnik a borivás illetve a bor és a nemzeti identitás, a hazafias érzület szoros kapcsolata, amelyet erősíteni látszik Rákóczi illetve Bem apó alakja.

Hosszasan lehetne még elemezni a Lajos-napokhoz illetve a ménesi borok közösségi elfogyasztásához kapcsolódó alkalmi költeményeket, ám célunk jelen esetben elsősorban az volt, hogy az egykorú sajtóbeszámolók illetve a visszaemlékezések nyomán felidézzük az asztaltársaság jeles rituális borivási alkalmát, amely egy napjainkban kevésbé ismert szőlőtermő táj, Arad-hegyalja vagy korábbi hivatalos nevén a Ménes-magyarádi borvidékhez kapcsolódott. Arra sajnálatos módon nincsenek adataink, hogy a Pósa-asztal Lajos-napi rendezvényein 1896 után milyen hosszú ideig jutott kitért szerephez a ménesi bor. Egy dolog azonban bizonyos, mégpedig az, hogy a termőtájról származó nedűk a 19. század végén az egész országban közkedveltnek számítottak, az asztaltársaságnak köszönhetően pedig a presztízsük is tovább növekedhetett. Nikolics Döme és társainak felajánlása nemcsak a borfogyasztási rituáléknak jelentik egy érdekesítő momentumát, hanem az alkalmat a Ménes-magyarádi borvidék mindeztidáig még kevésbé feltárt történetében is különleges hely illeti meg. Az asztaltársaság ünnepén a boroshordó elsődleges funkcióján

túlmenően szimbolikus jelentést is hordozott azáltal, hogy nemzetiszínű pántlika díszítette. Felsejlenek tehát a Pósa-féle asztaltársaság példáján keresztül a borivás és a nemzeti identitás közötti kapcsolatok, amelyekről Benyák Ferenc és Benyák Zoltán értekezett részletesen *A bor mint nemzeti jelkép* című kötetében.

SZAKIRODALOM

CSERZY Mihály (Homok)

1922 *Az öreg Szeged*. Az Új Élet kiadása, Szeged.

CHARTERS, Steve

2006 *Wine and Society. The Social and Cultural Context of a Drink*. Routledge, London–New York.

ÉGETŐ Melinda

2007 *Az italfogyasztás tradíciói. Rubicon XVIII. (176–177) 6–13.*

GAÁL Jenő

1898 *Aradvármegye és Arad szabad királyi város közgazdasági, közigazgatási és közművelődési állapotának leírása*. Monographia-bizottság, Budapest.

GUNDEL Imre–Harmath Judit

1982 *A vendéglátás emlékei. A pesti, budai és óbudai fogadók, vendéglők, korcsmák, serházak és egyéb szórakozóhelyek életéből*. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest.

KOVÁCS Ákos

2006 *A kitalált hagyomány*. Kalligram Kiadó, Pozsony.

LŐRINCZ György

1922 *A Pósa-asztal*. Singer és Wolfner Kiadó, Budapest.

MÓD László–SIMON András

2012 *Vörös aszúk, ürmösök, sillerek. Történeti borvidékeink zsebkalauza 1875–1920*. Geol-art, Szeged.

PRAZNOVSZKY Mihály

2006 *Pósa Lajos, a szelíd költő*. Sikerx, Budapest.

MELLÉKLET

Az Arad-hegyaljai szőlőbirtokosok felajánlása alkalmából született versek

1. DANKÓ PISTA ALKOTÁSA

Bort a bilikomba, csapon áll a hordó!
Ez kell a költőnek, nem a ciffra ordó.
Nem kell neki soha érdemkereszt rendjel.
Tudja ezt Szent Péter, Szent Mihály és Vendel.
Ő neki az ordó Szerecsen mosása,
Áldja meg az Isten, de jó a szokása.

Mi kell a költőnek: eltalálta Gyorok,
A mítől a dalra kedvet kap a torok,
Igaz bor, magyar bor megkeresztetlen
Döme! Észjárásod elfeledhetetlen!
Igyuk ki fenéig, ne mondjuk még: Acsi;
Áldjon meg az Isten, édes Pósa bácsi!

Igaz bor, magyar bor, tele tűzzel, kedvvel,
A milyet csupán a ménesi hegy termel.
Hej, hogy ha Krisztusnak ez jut a kehelybe,
Bizony nem kerül a Geczemáni kertbe.
Igyunk, míg fölfelé nem folyik a Maros
Áldjon meg az Isten téged Pósa Lajos!

Bort a bilikomba, csapon áll a hordó!
Fizetünk Foltényi nem kell nekünk kontó.
Máma nem „kis adag”. „Nagy porció” járja.
Tudod a világon költőnknek nincs párja,
Áldjon Isten Pósa! Téged is minket is,
Áldja meg ezerszer édes szülédet is.
(*Aradi Közlöny. 1896. aug. 25. 4.*)

2. PÓSA LAJOS ALKOTÁSA

Isten hozott, Gyorok Ménés
Lángborával teli hordó!
Isten hozott, kedvderítő!
Isten hozott, szomjat oltó!
Elhoztad-e a hegyeknek
Friss fuvalmát, szélzugását?
Napsugaras, virághimes,
Madárdalos kék világát?

Sivatag a mi világunk,
Utszéli por lepi, szállja:
Kopott szív és kopott elme...
Alig rezeg egy sugára.
Ha terem is egy-egy virág,
Az is poros, az is bágyadt!
Mosd le arany harmatoddal!

Töltsétek meg a kupámat!
Bort, fiuk, a bilikomba!
Dal fakadjon minden ajkon!
Ma mindenütt rózsa nyiljon!
Ma mindenki azt szakaszszon!
Elég volt már a kóróból!
Leveletlen, száraz ágból!
Elég volt a kocsmárosok
Búnövelő rongy borából!

Oh te kedves, drága hordó,
Csak a tied ki ne fogyjon!
Gurulj haza, ha már kevés,
Szívd magadat teli otthon!
Gurulj aztán újra vissza
Hegyen, völgyön, síkon által,
Gurulj, gurulj, ide gurulj
Gyorok Ménés lángborával!

Folyjon a bor, mint a patak!
Itthon a Rákóczi kardja!
Csak Rákóczi kéne hozzá,
A ki megint megforgassa...
Hej, Rákóczi, hej, Bem apó,
Mikor még ti forgattátok!
Huzd rá, more, a kesergőt!
Huzzátok rá, vakapátok!

Pezsegi, pezsegi gyöngyök gyöngye,
Hogy szívünk is gyöngyöt hányjon,
Hogy szemünk a haza egén
Csillagot, ne felhőt lásson!
Oszolj, felhő! Gyulj ki, csillag!
Ragyogd be az eget végig!
Tűzlelkű bor, növeszsz szárnyat!
Repítsd kedvünk föl az égig!

Sohse halunk meg, barátim!
Üssétek a hordót csapra!
Ha meghalunk: föltámadunk!
Ne hallgassunk hát a papra!
Kocczintsatok azért a szép
Bogárszemű kis leányért...
Megálljatok! Nem jól mondtam!
Legelőször a hazáért!

(Aradi Közlöny. 1896. aug. 26. 1.)

„...ȘI MINIȘUL ȘI GHIOROCUL E FĂRĂ PERECHE...”

RITUALURILE CONSUMULUI DE VIN PE EXEMPLUL SOCIETĂȚII CULINARE PÓSA

Consumul de vin al maghiarimii rămâne și în zilele noastre un aspect prea puțin cunoscut, deși acest consum poate lua forme rituale. La sfârșitul secolului al XIX-lea ritualul consumului de vin deseori a avut un rol deosebit în funcționarea societăților culinare, fapt despre care periodic au relatat și organele gazetărești ale vremii. Darul vinificatorilor din zona Arad-Miniș a avut o importanță nu numai pentru societatea culinară condusă de poetul și jurnalistul maghiar Lajos Pósa, ci oferă și aspecte literare de luat în seamă. Lucrarea de față speră să servească cu noi contribuții la cunoașterea mai aprofundată a practicii consumului de vin și la interpretarea caracterului său ritual.

„...THERE IS NOTHING LIKE MINIȘ AND GHIOROC...”

THE RITUAL OF WINE-DRINKING IN THE PÓSA TABLE SOCIETY

We don't have much information about the Hungarian wine-drinking practice which could be embodied in ritual forms. At the end of the 19th century in the everyday life of the culinary table societies ritual wine consumption often became important, about which sometimes the newspapers had reported. The gift of the vine-growers from Arad region was important not only from the perspective of the given society, namely the club led by Hungarian poet and journalist Lajos Pósa, it had also literary aspects. The article hopefully provides contributions to the practice of wine consumption and the interpretation of its ritual character.